

BRUSELLOZ

Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü Müdürlüğü
İSTANBUL

Ahmet Murat SAYTEKİN
Veteriner Hekim
Brusella Referans ve Aşı Üretim
Laboratuvarı

GİRİŞ VE HASTALIĞIN TANIMI

- Abort
- Ölü doğum
- İnfertilite
- Süt veriminde azalma (% 20)
- Damızlık değer kaybı

KRONİK, BULAŞICI, ZOONOZ

ekonomik kayıp - halk sağlığı

HASTALIĞIN ZARARLARI

HAYVANCILIK

- hastalığın çabuk yayılması
  - kontrol ve mücadele güçlüğü
  - uzun süre
  - masraf
-
- hayvansal protein kaynaklarına olumsuz etki
  - hayvan ve hayvansal ürünlerin ticaretine engel
  - hayvan yetiştiricilerinin sosyo-ekonomik gelişiminin engellemesi

HASTALIĞIN ZARARLARI

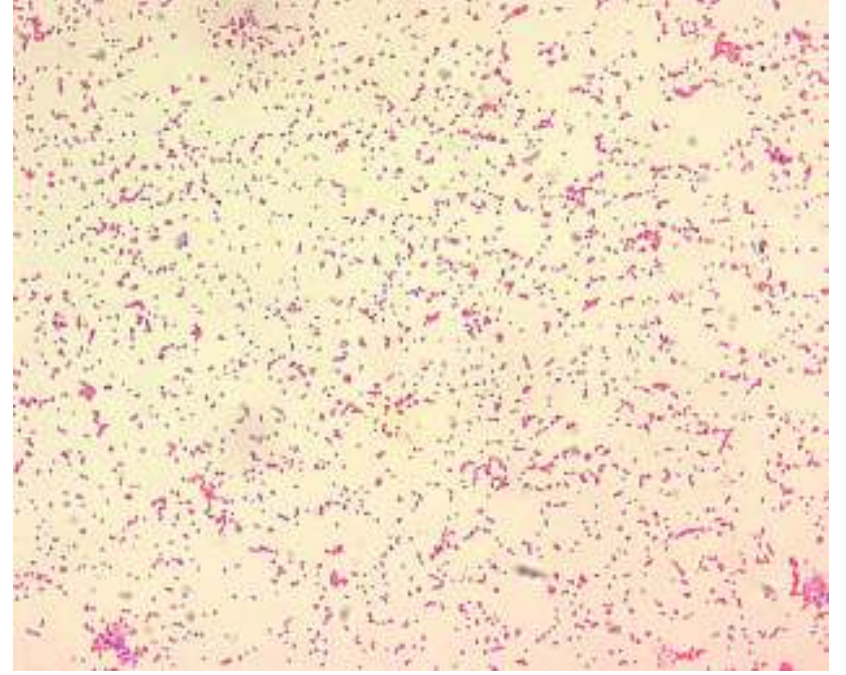

İNSAN SAĞLIĞI

- uzun hastalık süresi nedeniyle fiziki yetersizlik ve iş gücü kaybı
- tedavi ve hastane giderleri nedeniyle ekonomik kayıp

Veteriner Hekim !!!!

ETİYOLOJİ

Taksonomik olarak Alfa-Proteobacteria sınıfı, Rhizobiales takımı, Brucellaceae ailesinde yer alan ve konak hücrelerinde fakültatif hücre içi yerleşim gösterebilen *Brucella* türleri, Gram-negatif, hareketsiz, kokobasil yada küçük çomak şekilli bakterilerdir.

ETİYOLOJİ

Brucella abortus

Sığır

B. melitensis

Koyun-Keçi, İnsan

B. suis

Domuz

B. ovis

Koç

B. canis

Köpek

B. neotomae

Rat

B. ceti

Su Memelileri (Balina,yunusbalığı...v.b.)

B. pinnipedialis

Yüzgeçayaklılar (Ayıbalığı)

B. microti

Tarla faresi

B. inopinata

Bilinmiyor

B. papionis

Bilinmiyor

ETİYOLOJİ

DAYANIKLILIK ÖZELLİĞİ

➤ nemli toprak	70 gün
➤ Tereyağı	4 ay
➤ süt	birkaç gün
➤ dondurma	1 ay
→	
➤ 63-65 °C pastörizasyon ısısı	30 dak. →
➤ % 10 tuz içeren salamura peynir	45 gün
➤ direkt güneş ışığı	1-12 saat

EPİDEMİYOLOJİ

FAO

WHO

OIE

Dünyada en yaygın zoonoz !!!

Japonya

Kuzey Avrupa

Kanada

Avustralya

Yeni Zelanda

Kuzey Amerika

Eradike

EPİDEMİYOLOJİ

Bazı Güney Avrupa ülkeleri

Akdeniz ülkeleri

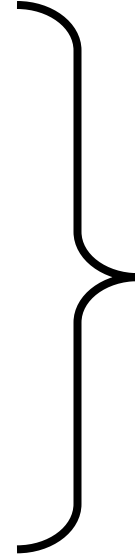
Orta Doğu

Orta Asya

Hint Yarımadası

Afrika

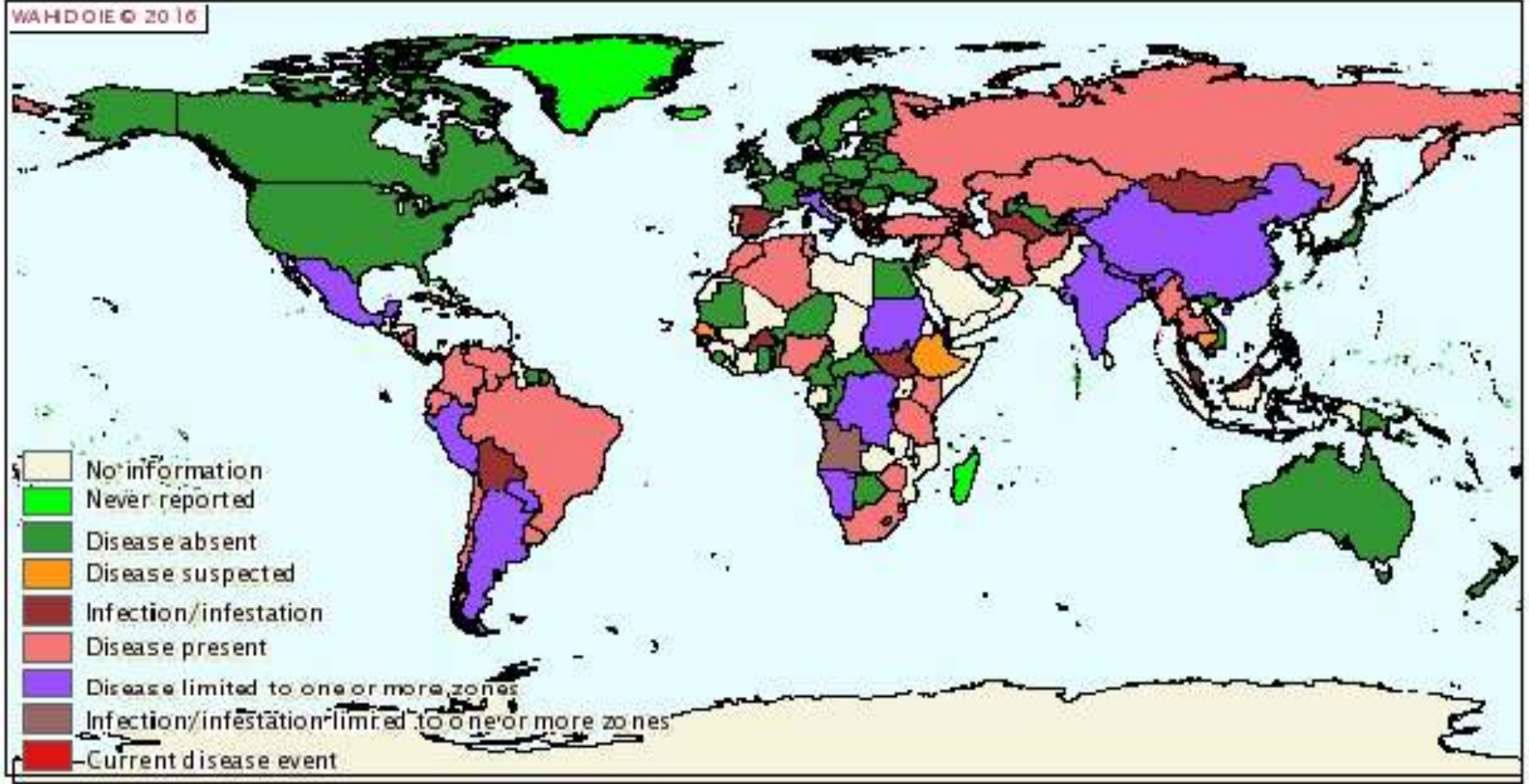
Orta ve Güney Amerika

**İnsan ve
hayvanlarda
Yaygın**

EPİDEMİYOLOJİ

➤ *Brucella abortus* Dünya Hastalık Dağılım Haritası (OIE 2015)

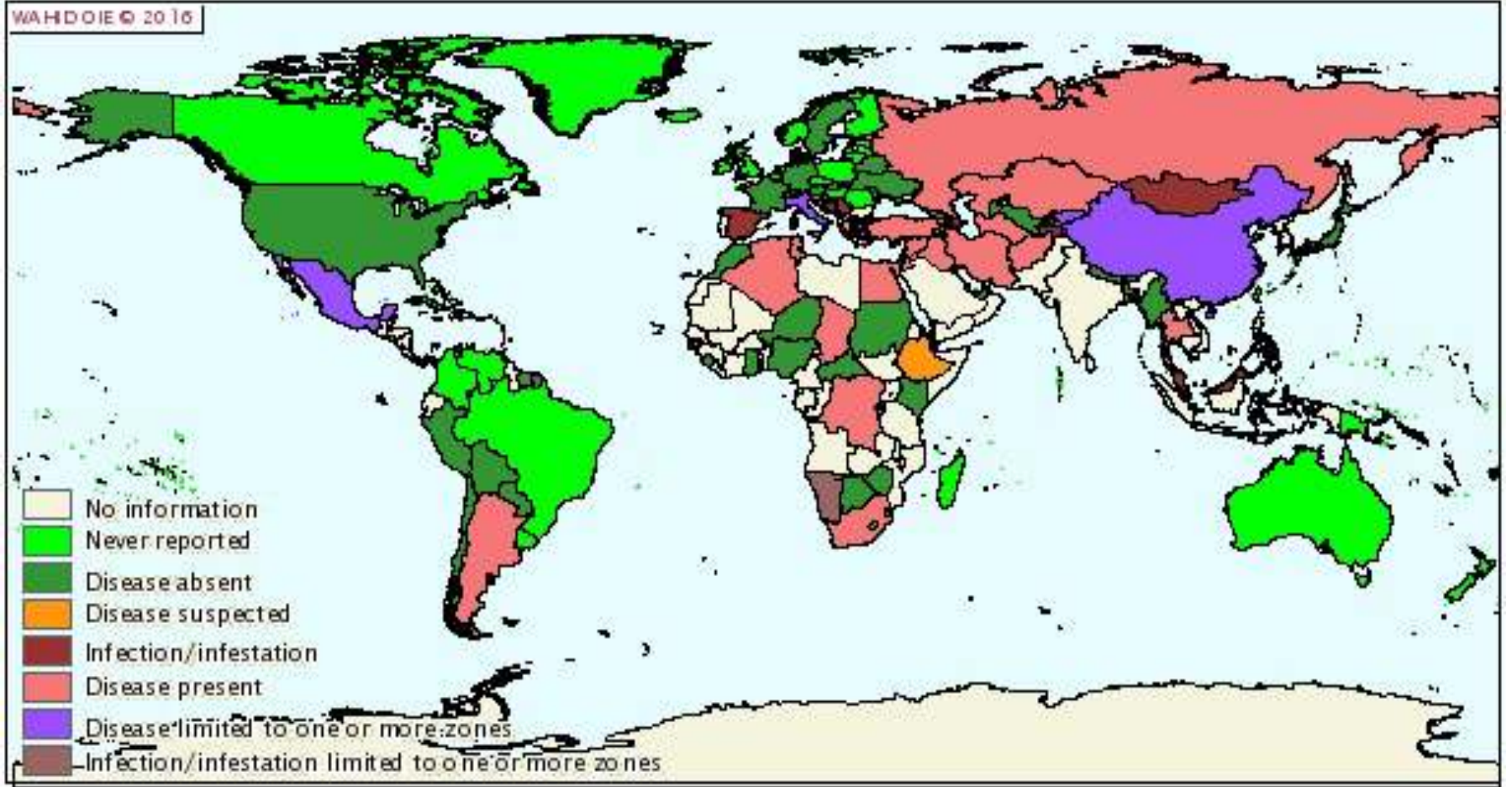

Bilgi yok
Hiç raporlanmadı
Hastalık yok
Hastalık şüpheli
İnfeksiyon / infestasyon

Hastalık mevcut
Hastalık bir veya daha fazla bölge ile sınırlı
İnfeksiyon / infestasyon bir veya daha fazla bölge ile sınırlı
Mevcut hastalık olayı

EPİDEMİYOLOJİ

➤ *Brucella melitensis* Dünya Hastalık Dağılım Haritası (OIE 2015)

Bilgi yok
Hiç raporlanmadı
Hastalık yok
Hastalık şüpheli
İnfeksiyon / infestasyon

Hastalık mevcut
Hastalık bir veya daha fazla bölge ile sınırlı
İnfeksiyon / infestasyon bir veya daha fazla bölge ile sınırlı
Mevcut hastalık olayı

EPİDEMİYOLOJİ

TÜRKİYE → **YAYGIN**

Güneydoğu Anadolu

İç Anadolu

Doğu Anadolu

EPİDEMİYOLOJİ

İnfeksiyon kaynağı

İnfekte hayvan

Abort yapmış dişi

**uterus akıntısı
fötus
föetal zar
amnion sıvısı
plasenta**

Doğum yapmış dişi

**kolostrum
süt (aylarca -inek)
(1-3 hafta – koyun-keçi)**

**BOĞA
KOÇ**

sperma

**idrar
dışkı
eklem sıvıları**

EPİDEMİYOLOJİ

Bulaşma

KONGENİTAL

SİNDİRİM

DERİ

KONJUNKTİVA

GENİTAL

meme

çiftleşme

EPİDEMİYOLOJİ - İNSANLARDA BRUSELLOZ

DALGALI HUMMA
BANG HASTALIĞI
MALTA HUMMASI
AKDENİZ HUMMASI

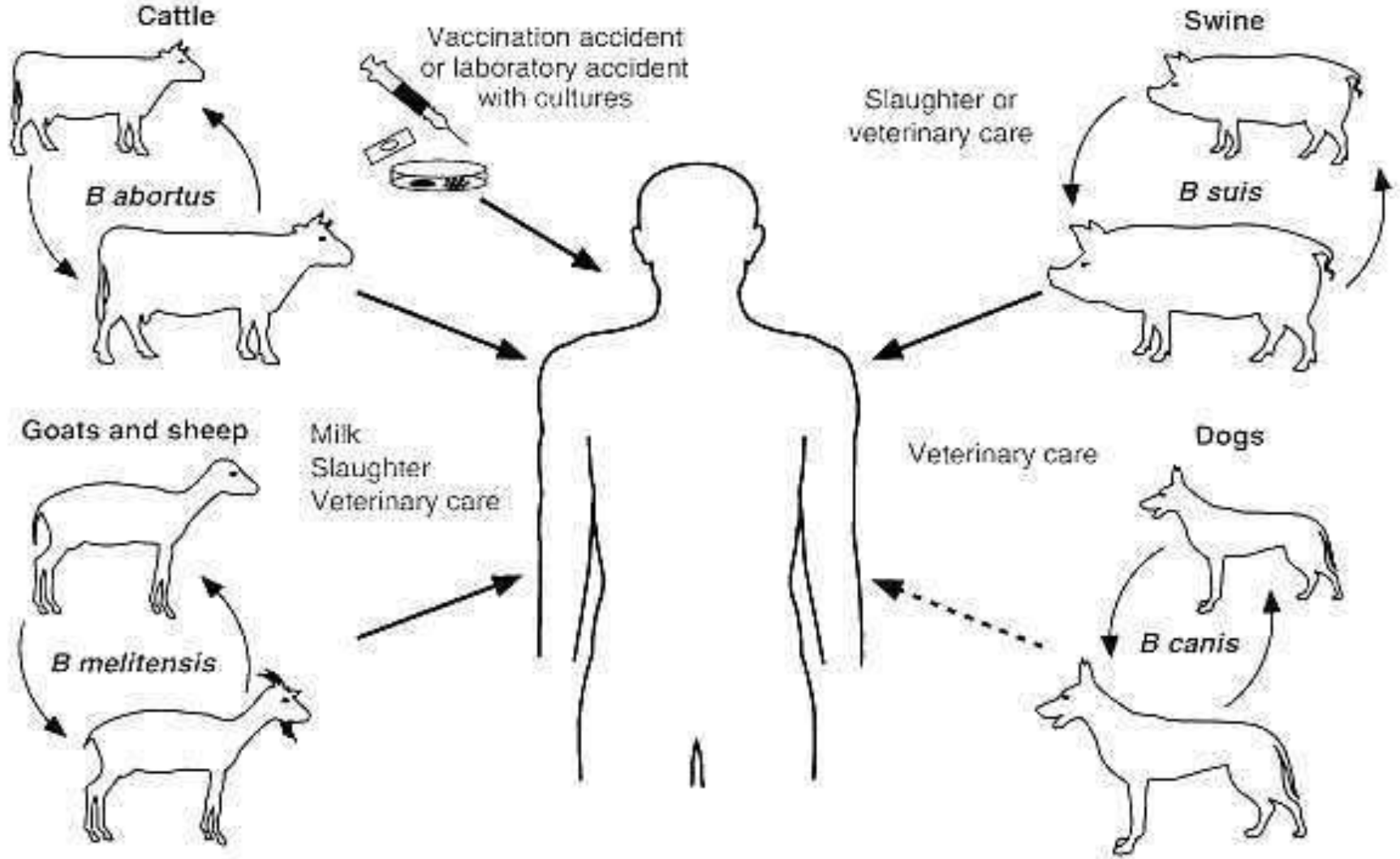
EPİDEMİYOLOJİ İNSANLARDA BRUSELLOZ ETKENLERİ

B. melitensis, B. suis, B. abortus, B. canis

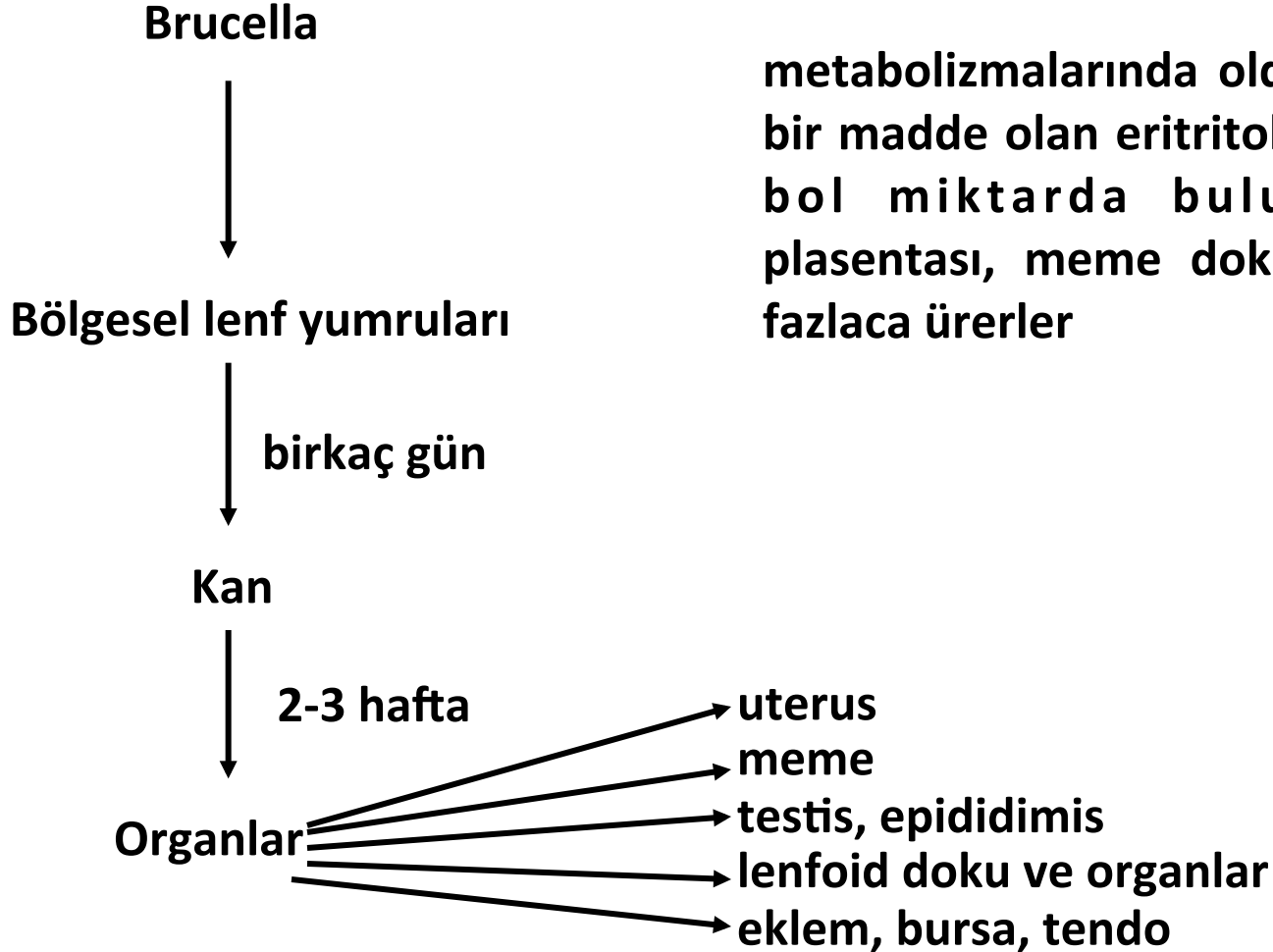

PATOGENEZ

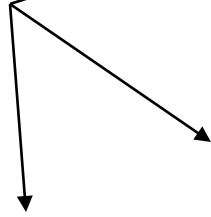
SEMPTOMLAR- siđir

İnk. süresi

2 hafta-1 yıl

* ABORTUS

gebeliğin

5-7. ayları

genellikle bir kez

bazı hayvanlar daha sonraki gebelikleri süresince de atık yapabilir !!!!

tamamen duyarlı sürülerde

atık oranı

% 30-80

SEMPTOMLAR- siđir

* ÖLÜ doğum

* İNFERTİLİTE (uterus yangısı-yavru zarlarının atlamaması)

* MASTİT

SEMPTOMLAR- sığır

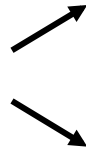
Gebeliğin son döneminde infeksiyon

Doğum

Yavru

gastroenterit

septisemi

Ölüm

canlı- gizli taşıyıcı

SEMPTOMLAR- siđir

Abort sonrası

* vajina mukozası kanlı

* vajina akıntısı

SEMPTOMLAR- siđir

* abort sonrası PLASENTA atılmaz

putrefikasyon

septisemi

Bovine, placenta. The placenta contains numerous hemorrhagic cotyledons

SEMPTOMLAR- sığır

* ORŞİT

SEMPTOMLAR- siđir

* DiZ eklemlerinde yangı

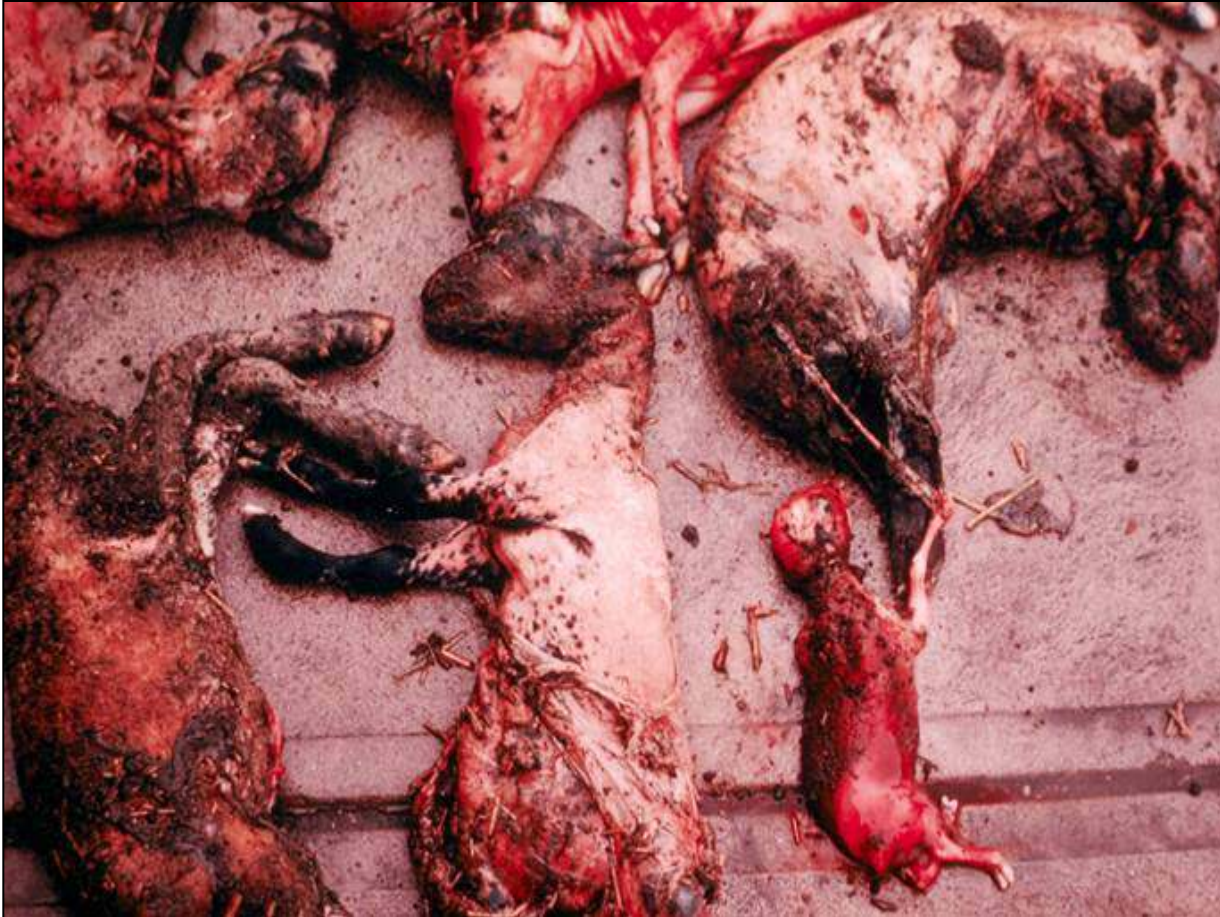

SEMPTOMLAR- koyun / keçi

* Abort

Genelde gebeliğin SON 2 ayı

genellikle bir kez !!

SEMPTOMLAR- koyun / keçi

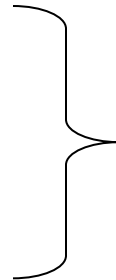
SEMPTOMLAR- koyun / keçi

- abort
- ölü doğum
- zayıf yavru doğumu

- mastit
- artrit- koyunda ender
- infertilite

- epididimit
- orşit
- infertrilite
- persistan nefrit

Koç (*B. ovis*)

TANI

- 1- Bakteriyel izolasyon ve identifikasyon**
- 2- Serolojik yöntemler**
- 3- Moleküler yöntemler**
- 4- Allerjik yöntemler, Hücresel immun yanıtın ölçülmesi**
- 5- Hayvan deneyleri**

KORUMA ve KONTROL

- Kontrolsüz hayvan girişi
- Düzenli serolojik tarama
- Dezenfeksiyon
- Veteriner Hekim kontrolü

KORUMA ve KONTROL

AŞILAMA

AGLUTİNOJEN

- Uzun süreli bağışıklık
- Aglutinasyon veren antikor oluşumu -serolojik testlerde yanıtıcı

İNAKTİF

H-38
(Zayıf
Koruma)

CANLI

(Derialtı(S.C.) veya
Konjuktival olarak
2 formda hazırlanır.)

REV-1

S-19

AGLUTİNOJEN OLMAYAN

- Bağışıklık düzeyi düşük
- Aglutinasyon veren antikor oluşumu yok-serolojik olarak güvenli

RB 51

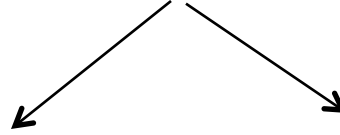
- Canlı aşıdır.
- Smooth antijenler ile serolojik yanıt oluşmaz.
- Klasik Bruselloz tedavisinde kullanılan bazı antibiyotiklere dirençli(Rifampisin)
- Aşı uygulayıcılarına olası bir bulaşmada dezavantaj

KORUMA ve KONTROL

KONJUKTİVAL BRUSELLA AŞILARI

1 OCAK 2012 TARİHİNDEN İTİBAREN ÜLKEMİZDE BRUSELLOZ İLE MÜCADELE KAPSAMINDA KİTLESEL AŞILAMAYA GEÇİLMİŞ VE SUBKUTAN AŞILAMA DURDURULMUŞTUR. BU TARİHTEN GÜNÜMÜZE, SADECE KONJUKTİVAL AŞILAR MÜCADELEDE KULLANILMAKTADIR.

Canlı, attenüe, *B. melitensis* Rev-1 Konjuktival aşısı (0,5 – 2 milyar CFU/ doz mikroorganizma içerir. Göze 1 damla olacak şekilde, 3 aydan büyük tüm damızlık erkek ve dişi koyun ve keçilere uygulanır. Ömrü boyunca tek uygulama yeterlidir.)

Canlı, attenüe *B. abortus* S-19 Konjuktival aşısı (5 – 10 milyar CFU/doz mikroorganizma içerir. Göze 1 damla olacak şekilde, 3 aydan büyük tüm dişi sığır ve mandalara 12 ay ara ile 2 uygulamayapılır. Erkek hayvanlara uygulanmaz. Kontrendikedir.)

KORUMA ve KONTROL

KİTLESEL AŞILAMA SONRASI YILLARA GÖRE YENİ MİHRAK SAYILARI

YIL	BÜYÜKBAŞ	KÜÇÜKBAŞ
2012	1696	222
2013	1319	512
2014	596	75
2015	315	73

KORUMA ve KONTROL

YILLARA GÖRE İNSAN BRUSELLOZ VAKA SAYILARI

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
10742	15510	17765	14572	18264	14644	10810	11804	11809	9818	7703	7177	6759	7225	4403	4173

Aydın E (2012). Brusella Enfeksiyonlarının Epidemiyolojisi. IV. Türkiye Zoonotik Hastalıklar Sempozyumu (Gıda Kaynaklı Zoonozlar), Sempozyum kitabı, 57-62.

Erbaydar, T., Serpen, A., Kurt, A.Ö. (2012) Zoonozlar- Türkiye sağlık raporu 2012. HASUDER Yayınları, Sf: 84-107

OIE Annual Animal Health Report Notification of Turkey; 2012, 2013 ,2014 and 2015.

KORUMA ve KONTROL

STRATEJİ

Sürü prevalansı $\rightarrow >\% 10$ $\longrightarrow$ Kitlesele Aşılama

Sürü prevalansı $\rightarrow \% 1 - 5$ $\longrightarrow$ Genç $\longrightarrow$ Aşı
 $\searrow$ Ergin $\longrightarrow$ Test $\longrightarrow$ Kesim

Sürü prevalansı $\rightarrow <\% 1$ $\longrightarrow$ TEST VE KESİM

KORUMA ve KONTROL

•BİLDİRİMİ ZORUNLU

•TAZMİNATLI

KANUNİ ALT YAPI

- 5996 Sayılı veteriner hizmetleri, bitki sağlığı, gıda ve yem kanunu
- Bruselloz ile mücadele yönetmeliği
- İhbarı mecburi hayvan hastalıkları ve bildirimine ilişkin yönetmelik
- Tazminatlı hayvan hastalıkları ve tazminat oranlarına dair yönetmelik (9/10) ve 30 gün içinde
- Hayvan hastalıklarında tazminat yönetmeliği (Bakteriyel teşhise verilir ve kontamine yem, gereç,hay.ürün imha, nakliye ve dezenfeksiyon dahil)
- Bulaşıcı hay.hastalıkları ile mücadelede uygulanacak genel hükümlere ilişkin yönetmelik
- 2012-3 Genelge

KORUMA ve KONTROL

İnfeksiyonun AKUT dönemindeki (ateşli dönem) hayvanlar

Kesilmeden öldürülüp İMHA

Serolojik olarak pozitif hayvanlar

Şartlı KESİM

**Etler kavurma, İç organlar İMHA
Deri dezenfeksiyon, Süt pastörizasyon**

SONUÇ

1-Bruselloz hem hayvan sağlığını hemde insan sağlığını direkt olarak etkileyen, sebebi olduğu ekonomik kayıplar da göz önünde bulundurulduğunda top yekün bir mücadeleyi zorunlu ve öncelikli kılan bir toplum problemidir.

2-Mücadele için her türlü kaynak seferber edilmeli, kar-zarar ilişkisi temelinde mali külfet gibi gözükken harcamalardan kaçınılmayarak gerekli bütçeler oluşturulmalıdır.

3-İnsanların hastalık ile ilgili farkındalığı eğitim ile arttırıldığında, hem hayvanlardaki mücadelede ve hemde insanların hastalıktan korunmasında önemli yol alınabilir.

4-Bir hastalıkla mücadelede, en önemli silah olarak aşılamanın tek başına yeterli olmayacağı, mücadelede ilave tedbirlerin ve stratejilerin uygulanarak hedeflenen başarılarla ulaşılacağı ve başarıyı yakalamaktan daha zor olarak da bunun devam ettirilmesinin gerekliliği hiç bir zaman unutulmamalıdır.

Teşekkürler...

ahmetmurat.saytekin@tarim.gov.tr

